

U 71/2022 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter och om ändring av europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2017/1001 och (EU) 2019/1753 och rådets beslut (EU) 2019/1754 (geografiska beteckningar).

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter och om ändring av europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2017/1001 och (EU) 2019/1753 och rådets beslut (EU) 2019/1754 samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 15 september 2022

Näringsminister Mika Lintilä

Specialsakkunnig Stiina Löytömäki

31.8.2022

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM SKYDD AV GEOGRAFISKA BETECKNINGAR FÖR HANTVERKS- OCH INDUSTRI-PRODUKTER OCH OM ÄNDRING AV EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNINGAR (EU) 2017/1001 OCH (EU) 2019/1753 OCH RÅDETS BESLUT (EU) 2019/1754 (GEOGRAFISKA BETECKNINGAR).

1 Bakgrund

Den 13 april 2022 lade kommissionen fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om att inrätta ett skydd för geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter (COM(2022) 174 final). Förslaget har tre bilagor.

En geografisk beteckning ger som immateriell rättighet namnskydd till produkter där en viss kvalitet, ett visst anseende eller andra egenskaper hos produkten huvudsakligen kan tillskrivas dess geografiska ursprung. EU-lagstiftningen skyddar ursprungs- och geografiska beteckningar för viner sedan 1970 och för spritdrycker sedan 1989. Jordbruksprodukter och livsmedel kom med i skyddet 1992. Som det ser ut i dag finns det dock ingen EU-omfattande mekanism som skyddar beteckningen på produkter som Muranoglas, Solingenbestick eller Jablonecsmycken. Det finns inte heller något gränsöverskridande system för ömsesidigt erkännande av de nationella skyddssystemen inom den inre marknaden.

Internationellt skyddas ursprungs- och geografiska beteckningar genom Lissabonöverenskommelsen från 1958. Den förvaltas av Världspannsorganisationen för den intellektuella äganderätten (WIPO). Lissabonsystemet skyddar såväl jordbruks- som andra produkters ursprungs- och geografiska beteckningar. Europeiska unionen tillträdde Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen i november 2019. Producenter av hantverks- och industriprodukter i EU kan i dag inte få skydd enligt Genèveakten, och EU måste avslå ansökningar om sådant skydd från andra parter i Genèveakten. Likaså har producenterna i EU inte heller något skydd genom EU:s handelsavtal, som i dagsläget endast omfattar geografiska beteckningar för jordbruksprodukter.

Över hälften av EU:s medlemsstater har nationella *sui generis*-skyddssystem för hantverks- och industriprodukter med olika särdrag, men i övriga medlemsstater skyddas immateriella rättigheter endast genom varumärken och/eller regler mot illojal konkurrens. På EU-nivå kan producenter använda varumärkessystemet samt kollektiva varumärken och kontrollmärken.¹ Med varumärkesskydd kan producenterna dock inte certifiera sambandet mellan kvalitet och geografiskt ursprung, dvs. egenskaper hos produkten som följer av lokalt hantverksskunnande och lokala traditioner.

---

¹ EU:s kollektivmärke visar varornas och tjänsternas kommersiella ursprung genom att upplysa konsumenterna om att producenten eller leverantören hör till en viss sammanslutning och har rätt att använda märket.

Ett kontrollmärke visar att de märkta varorna och tjänsterna motsvarar en viss standard enligt reglerna för bruk av märket, vilket övervakas av märkesinnehavaren.

2 Förslagets syfte

Förslaget syftar till att skydda geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter på unionsnivå. Förslaget syftar också till att uppfylla de skyldigheter som följer av EU:s anslutning till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen vad gäller den gemensamma handelspolitiken och unionens exklusiva befogenhet. Förslaget syftar till att skapa en fungerande inre marknad för hantverks- och industriprodukter med koppling till ett visst geografiskt område.

Förslaget ska ge producenterna bättre möjligheter att skydda sina hantverks- och industriprodukter mot förfälskning i hela unionen och ge dem incitament att investera i sådana produkter. Genom förslaget är det även meningen att autentiska hantverks- och industriprodukter ska bli mer synliga på marknaden, vilket gynnar konsumenterna. De regioner där producenterna verkar får möjlighet att utveckla turismen, behålla och locka till sig kvalificerad arbetskraft och skydda sitt kulturarv. Initiativet syftar till att hjälpa framförallt små och medelstora företag.

Vad gäller Lissabonsystemet ska förslaget säkerställa att producenterna fullt ut kan utnyttja det internationella regelverket för registrering och skydd av geografiska beteckningar.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Med förslaget till förordning skapas en europeisk immateriell rättighet för hantverks- och industriprodukter som ger samma skydd i hela unionen. Genom förslaget ändras också Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1001 om EU-varumärken vad gäller bestämmelserna om eventuella konflikter mellan geografiska beteckningar och varumärken samt de ytterligare uppgifter som anvisas Europeiska unionens immaterialrättsmyndighet (*EUIPO*) inom förvaltning och främjande av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter. För EU-varumärken inrättas ett nytt informations- och meddelandesystem för domännamn i syfte att skydda varumärkena.

Därtill föreslås ändringar i rådets beslut (EU) 2019/1754 om EU:s anslutning till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar och i förordningen (EU) 2019/1753 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen.

Allmänna bestämmelser

Förordningen avser registrering, skydd, kontroll och tillsyn av produkter vars kvalitet, rykte eller andra egenskaper är kopplade till produktens geografiska ursprung. Under allmänna bestämmelser fastställs de viktigaste begreppen och skyddet av personuppgifter. Med hantverksprodukter avses produkter som tillverkas antingen helt för hand eller med hjälp av manuella eller mekaniska verktyg, förutsatt att det direkta manuella arbetet är den viktigaste aspekten av den färdiga produkten. Med industriprodukter avses produkter som tillverkas på ett standardiserat sätt, vanligtvis i stor skala och med hjälp av maskiner.

För att skydda en hantverks- och industriprodukt med geografisk beteckning krävs att produkten har sitt ursprung i en viss ort, region eller ett visst land, att dess särskilda kvalitet, anseende eller andra egenskaper huvudsakligen kan tillskrivas det geografiska ursprunget och att minst ett av produktionsleden äger rum i det avgränsade geografiska området.

Registreringen och skyddet av geografiska beteckningar påverkar inte producenters skyldighet att efterleva andra EU-regler, särskilt de som avser utsläppande av produkter på marknaden, produktmärkningskrav, produktsäkerhet, konsumentskydd och marknads kontroll.

Registrering av geografiska beteckningar

Förslaget innehåller enhetliga regler på både nationell och EU-nivå för bl.a. invändningsförfarandet, definition av sökande, krav på sökande och specifikation av innehållet i ansökningshandlingarna samt av statusen för unionsregistret över geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter. I förslaget ingår också en rådgivande nämnd som består av sakkunniga utsedda av medlemsstaterna och kommissionen. Nämnden måste rådfrågas vid ansökningar som inkommer till EUIPO genom det förfarande för direkt registrering som avses i artikel 15.

För registrering föreslås ett tvåstegsförfarande med det första steget på medlemsstatsnivå, där nationella eller lokala myndigheter gör en första granskning av överenskomna produktspecifikationer och ansökningar om geografiska beteckningar samt genomför ett nationellt invändningsförfarande. Den nationella myndigheten fattar beslut om att ansökan uppfyller kraven i förordningen, varefter medlemsstaten lämnar en unionsansökan om registrering till EUIPO. Därefter sker granskning av ansökan, ett globalt invändningsförfarande och slutgiltigt beslut om att bevilja eller avslå ansökan om skydd av den geografiska beteckningen. För namnskydd i alla medlemsstater bör geografiska beteckningar endast registreras på unionsnivå.

Genom förslaget inrättas ett särskilt registreringssystem som möjliggör direkt registrering hos EUIPO utan nationellt förfarande. I dessa fall undantas medlemsstaten från skyldigheten att utse en nationell myndighet som hanterar registreringar, nationella invändningar, ändringar av produktspecifikationer och avregistreringar av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter. Kommissionen kan tillåta direkt registrering för medlemsstater som a) inte har något särskilt skydd för geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter och b) lämnar in en begäran om undantag till kommissionen, åtföljt av en bedömning som visar att det lokala intresset för att skydda hantverks- och industriprodukter med geografisk beteckning är litet.

Medlemsstater som väljer detta särskilda registreringssystem ska utse en kontaktpunkt, som bör vara en fysisk person med sakkunskap och lokal kännedom om geografiska beteckningar samt en behörig myndighet för kontroll och tillsyn av beteckningarna.

Förslaget ger kommissionen rätt att när som helst innan registreringsförfarandet har avslutats överta EUIPO:s befogenhet att fatta beslut om en unionsansökan som avses i artikel 17, om ett sådant beslut kan äventyra allmänintresset eller unionens handel eller yttre förbindelser. Denna rätt ska endast användas när politiska hänsyn väger tyngre än de immaterialrättsliga tekniska aspekterna, även med tanke på att geografiska beteckningar spelar en viktig roll i unionens handels- och utrikespolitik.

Enligt förslaget får medlemsstaterna ta ut en avgift för att täcka sina kostnader för förvaltningen av skyddssystemet för geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter i det första steget av registreringsförfarandet (nationell nivå), men den ska vara rimlig och främja konkurrenskraften hos producenterna av produkter med geografiska beteckningar. När avgiftsnivån fastställs kan hänsyn tas till situationen för vissa företag, såsom mikro- samt små och medelstora företag, bl.a. genom lägre avgifter. På EU-nivå, dvs. i det andra steget av registreringsförfarandet ska EUIPO inte ta ut någon avgift för registrering av geografiska beteckningar, förutom vid sådana direktansökningar som avses i artikel 15.

Med förslaget inrättas ett informations- och meddelandesystem för domännamn. När en ansökan om geografisk beteckning lämnas in ger systemet besked om huruvida den geografiska beteckningen finns tillgänglig att använda som ett domännamn. Sökanden kan även få valfria meddelanden om registreringar då någon annan registrerar ett identiskt eller liknande domännamn. Registreringsenheter för nationella toppdomäner som är etablerade i unionen bör förse immaterialrättsmyndigheten med all den information och alla de data som de förfogar över och som krävs för domännamns- och meddelandesystemet.

Med förslaget ändras också varumärkesförordningen (EU) 2017/1001 så att det inrättas ett liknande informations- och meddelandesystem för domännamn gällande EU-varumärken.

Skydd av geografiska beteckningar

Förslaget anger skyddsnivån för geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter. Dessutom förtydligas generiska termer och registrering av homonyma geografiska beteckningar (som felaktigt får konsumenten att tro att produkter kommer från ett annat område) samt förhållandet till varumärken. Förhållandet till användning av skyddade beteckningar i domännamn fastställs.

Förslaget innehåller regler för producentgrupper samt deras uppgifter och rättigheter vid administration, främjande och kontroll av geografiska beteckningar. Enligt förslaget får producentgrupper utarbeta produktspecifikationen och sköta interna kontroller som säkerställer att produktionsleden för produkten med den geografiska beteckningen överensstämmer med specifikationen, vidta rättsliga åtgärder för att säkerställa skydd av den geografiska beteckningen och av immateriella rättigheter med direkt koppling till den, besluta om hållbarhetsåtaganden och vidta åtgärder för att få den geografiska beteckningen att fungera bättre, såsom gemensamma marknadsförings- och reklamkampanjer samt rådgivning. Därtill kan de bekämpa förfälskning och misstänkt bedräglig användning av en geografisk beteckning som inte överensstämmer med produktspecifikationen genom att övervaka användningen av den geografiska beteckningen på den inre marknaden och på marknader i tredjeländer samt vid behov underrätta tillsynsmyndigheter om eventuellt missbruk.

Förslaget inkluderar även produktcertifieringsorgan, som ges mer omfattande befogenheter och uppgifter än producentgrupperna.

Kontroll och tillsyn

Förslaget innehåller regler för kontroll och tillsyn av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter. Här ingår såväl kontroll av att en produkt med en geografisk beteckning har framställts i överensstämmelse med aktuell produktspecifikation och att övervaka användningen av geografiska beteckningar på marknaden.

Medlemsstaterna ska utse en behörig myndighet som ska ansvara för de officiella kontrollerna av att bestämmelserna i den föreslagna förordningen följs, men de kan själva välja om de vill ha ett förfarande för tredjepartscertifiering som sköts av behöriga myndigheter eller delegerade produktcertifieringsorgan. Kontroller av överensstämmelse med produktspecifikationen sker innan produkterna släpps ut på marknaden och därefter utifrån en riskanalys och med lämplig frekvens med beaktande av sannolikheten för bristande efterlevnad. Denna modell används redan för jordbruksprodukter. Medlemsstaten kan även tillåta ett kontrollsystem som bygger på producenternas egenförsäkran. Denna lämnas in till de behöriga myndigheterna så att överensstämmelsen med produktspecifikationen kan säkerställas innan produkten släpps ut på mark-

naden. Om ett förfarande för certifiering genom egenförsäkran är infört bör de behöriga myndigheterna utföra stickprovskontroller. Denna modell för kontroll av icke jordbruksprodukter är mindre betungande och kostnadsmässigt förmånligare än systemet för kontroll av jordbrukssektorns geografiska beteckningar.

I förslaget rekommenderas producenterna att använda unionssymboler och beteckningar på förpackningar till hantverks- och industriprodukter med geografisk beteckning,

Förutom regler för kontrollen av producenter fastställer förslaget även regler för hur medlemsstaterna kan förhindra eller stoppa annat missbruk av geografiska beteckningar på deras territorium.

Vad gäller påföljder ska medlemsstaterna enligt förslaget fastställa sanktioner för bristande efterlevnad och överträdelser av bestämmelserna i förordningen och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Geografiska beteckningar i internationella register och övriga ändringar i regelverket

Genom förslaget ändras rådets beslut (EU) 2019/1754 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753. Ändringarna behövs bl.a. för att ge EUIPO möjlighet att verka som behörig myndighet enligt Lissabonsystemet och säkerställa att internationella ansökningar för hantverks- och industriprodukter kan lämnas och behandlas med den behöriga EU-myndigheten som ansvarig.

Varumärkesförordningen (EU) 2017/1001 föreslås bli ändrad så att EUIPO tillförs uppgifterna att administrera och främja geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter. Genom ändring av varumärkesförordningen inrättas också ett informations- och meddelandesystem för domännamn som avser EU-varumärken och motsvarar det meddelandesystem för hantverks- och industriprodukter med geografiska beteckning som inrättas med förslaget till förordning.

Tekniskt stöd

I förslaget ges kommissionen befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget om att EUIPO ska anförtros granskningen och andra uppgifter avseende geografiska beteckningar från tredjeländer som föreslås få skydd i enlighet med internationella förhandlingar eller internationella avtal. Detta gäller dock inte geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter från tredjeländer som omfattas av Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen. Bestämmelserna ska säkerställa att administrativa uppgifter avseende geografiska beteckningar som berör internationella förhandlingar eller internationella avtal där inga handels- eller utrikespolitiska hänsyn måste tas kan överlåtas till immaterialrättsmyndigheten.

Kompletterande bestämmelser

Här ges kommissionen befogenhet att anta delegerade akter som kompletterar eller ändrar vissa artiklar i den förslagna förordningen bl.a. gällande förfarandena för avregistrering, åtföljande dokumentation i registreringsansökan, unionsansökningar om registrering, unionsregistret över geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter, förfarandet för att inge och granska ett överklagande, producenters egenförsäkran samt tekniskt stöd från EUIPO.

Övergångs- och slutbestämmelser

Det nationella skyddet av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter ska upphöra ett år efter den dag då denna förordning träder i kraft. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen och EUIPO om vilka rättsligt skyddade eller inarbetade beteckningar som de vill registrera och skydda enligt denna förordning.

Förslaget reglerar även det nationella skyddet under övergångsperioden samt medlemsstaternas rapporteringsskyldighet med avseende på strategin för kontroll av geografiska beteckningar och resultaten av kontrollerna.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen

Förslagets rättsliga grund är artikel 207.2 (EU:s gemensamma handelspolitik) och artikel 118 (immateriella rättigheter) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EUF*). Enligt artikel 207.2 i *EUF*-fördraget ska Europaparlamentet och rådet genom förordningar i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet besluta om åtgärder för att fastställa inom vilken ram den gemensamma handelspolitiken ska genomföras. Enligt artikel 118 i *EUF*-fördraget ska Europaparlamentet och rådet inom ramen för den inre marknadens upprättande eller funktion i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet föreskriva åtgärder för att skapa europeiska rättigheter som säkerställer ett enhetligt skydd för immateriella rättigheter i unionen.

Enligt kommissionen skapar förslaget en europeisk immateriell rättighet för hantverks- och industriprodukter som ska ge samma skydd i hela unionen liksom ett centraliserat, EU-omfattande system för prövning, samordning och tillsyn. Med förslaget skapas dessutom en koppling mellan EU:s skyddssystem för hantverks- och industriprodukter och Lissabonsystemet, vilket innebär verkställande av ett internationellt avtal som förvaltas av WIPO.

Statsrådet anser att förslagets rättsliga grund är lämplig.

Förslaget behandlas tillsammans med Europaparlamentet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Rådet fattar beslut om förslaget med kvalificerad majoritet.

Subsidiaritetsprincipen

I fråga om gemensam handelspolitik har EU exklusiv befogenhet över Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen. Enligt kommissionen syftar förslaget till att EU kan fullgöra de skyldigheter som följer av anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen och att EU får maximal nytta av det internationella systemet för ursprungs- och geografiska beteckningar. Skyddet av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter är i dag en delad befogenhet mellan EU och medlemsstaterna. Enligt kommissionen kan medlemsstaterna inte själva uppnå målet att harmonisera de geografiska beteckningarna för hantverks- och industriprodukter. Med ett EU-omfattande gemensamt regelverk kan likvärdiga skyddsvillkor skapas i alla medlemsstater, vilket ger klarhet om rättsläget, garanterar lika kommersiella möjligheter och ger incitament för investeringar i större marknadsmöjligheter för hantverks- och industriprodukter med ett geografiskt samband. Detta mål kan därför uppnås bättre med unionsreglering än på medlemsstatsnivå.

Proportionalitetsprincipen

Enligt kommissionen har förslaget utformats så att det ska innebära minsta möjliga administrativa börda och minsta möjliga efterlevnadskostnader för producenter och myndigheter. Kommissionen framhåller att det inte är mer omfattande än vad som är nödvändigt för att de fastställda målen ska uppnås. Förslaget är begränsat till sådant som medlemsstaterna inte kan uppnå själva och där unionen kan agera mer ändamålsenligt och effektivt och uppnå större mervärde.

Statsrådet anser att kommissionens förslag är förenligt med proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna.

Val av instrument

Förslaget uppfyller de krav som enligt internationell rätt följer av Genèveakten genom att inom EU möjliggöra skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter från tredjeländer ifall dessa är parter i Genèveakten. Förslaget ger också möjlighet till skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter från EU i de andra avtalsslutande staterna i Lissabonsystemet.

Alternativa regleringsformer, såsom att utöka de befintliga skyddssystemen för jordbruksprodukter så att de även omfattar hantverks- och industriprodukter och att reformera varumärkesystemet, anses inte lämpliga enligt kommissionens konsekvensbedömning. Andra instrument, såsom rekommendationer eller ett EU-direktiv, skulle inte på ett tillfredsställande sätt råda bot på de fragmenterade nationella regelverken för geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter eller uppfylla kravet på att ha ett enhetligt EU-skydd enligt de internationella skyldigheter som följer av Genèveakten.

5 Förslagets konsekvenser

5.1 Kommissionens konsekvensbedömning

Kommissionen har beställt en utredning om förslagets eventuella konsekvenser.

Offentlig förvaltning

För medlemsstaterna beräknas de kontroller som möjliggör egenförsäkran orsaka en engångskostnad på 100 euro per geografisk beteckning och år. Medlemsstaterna kan utöver detta kräva att tredjepartskontroller utförs. Tillsynen stärks när behöriga myndigheter samarbetar med producentgrupperna för att i alla tullsammanhang stoppa produkter från att få tillträde och släppas ut på marknaden, om de gör intrång i geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter.

För nationella myndigheter beräknas tillsynen och administrationen orsaka en återkommande kostnad på 3 900 euro per geografisk beteckning och år.

Registrering av en geografisk beteckning skulle orsaka en engångskostnad på 7 500 euro per år för nationella myndigheter. Det nationella steget i tvåstegssystemet för registrering har fördelen att nödvändig lokal och regional sakkunskap kan utnyttjas vid bedömningen av produktspecifikationer och att lokala mikro- eller hantverkarproducenter kan sköta kontakterna med en bekant förvaltning på sitt eget språk.

Uppgiften att registrera på internationell och EU-nivå bör ges till EUIPO i stället för kommissionen på grund av effektivitetsfördelarna. EUIPO har lämplig sakkunskap, erfarenhet, infrastruktur och en besvärsinstans för behandling av geografiska beteckningar för hantverks- och

industriprodukter samt institutionell erfarenhet av att använda internationella registreringssystem. För EUIPO orsakar registrering och därmed hela systemet en engångskostnad på 17 000 euro per geografisk beteckning och år.

Producenter

För producenter beräknas registreringen av en geografisk beteckning för en hantverks- och industriprodukt orsaka en engångskostnad på 15 000 euro per år.

Enligt kommissionens konsekvensbedömning är kontroll med egenförsäkran i stället för tredjepartskontroll bättre ur producenternas synvinkel på grund av dess lämplighet för en diversifierad marknad som hantverks- och industriprodukter med geografisk beteckning och vilken ofta är liten. Dessutom blir detta alternativ mindre kostsamt för producenterna och därmed förmånligt även för mikroföretag och enskilda hantverkare. Egenförsäkran räcker dock inte nödvändigtvis för att utplåna eventuellt missbruk bland producenterna. Därför föreslås egenförsäkran som ett valfritt förfarande för medlemsstaterna kombinerat med myndigheters stickprovskontroller och effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner.

Myndigheternas kompletterande tillsynsåtgärder gynnar också producenterna. Dessutom gynnas producenterna av ett meddelandesystem för domännamn som ska stoppa missbruk av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter på nätet. De som innehar och ansöker om geografiska beteckningar kan välja att få meddelanden om registreringar av .eu-domännamn som liknar deras geografiska beteckningar. Själva meddelandesystemet medför inte några kostnader för producenterna.

Verifiering och kontroll beräknas orsaka producenterna en engångskostnad på 5 700 euro per geografisk beteckning och år medan de återkommande kostnaderna för tillsyn och administration uppgår till 3 000 euro.

Konsumenter och innovationer

Konsumenter som använder hantverks- och industriprodukter gynnas enligt kommissionen av den trovärdighet och tillförlitlighet som systemet för geografiska beteckningar ger. Konsumenter som känner till och litar på systemet får hjälp av produktmärkningen att välja rätt produkter ur den kategori där varumärkets igenkänning bygger på kvalitet kopplad till produktens ursprung. Ur ett konsumentperspektiv är det således önskvärt att användningen av geografiska beteckningar blir obligatorisk.

5.2 Nationell konsekvensbedömning

Det har inte skett någon regelrätt nationell konsekvensbedömning utan nedanstående bygger på kommissionens konsekvensbedömning tillämpad på finländska förhållanden.

Konsekvenser för förvaltningen inkl. ekonomiska konsekvenser

Ifall Finland inte väljer direkt registrering av hantverks- och industriprodukter hos EUIPO eller inte anses uppfylla kraven för detta förfarande måste ett nationellt förfarande inkl. invändningsförfarande införas så att ansökningarna kan granskas. Detta förutsätter att uppgifterna anvisas en befintlig nationell myndighet eller att en ny myndighet inrättas för utförande av uppgifterna. Ifall registreringsförfarandet inte införs på nationell nivå (*opt out*) ska dock en nationell kontaktpunkt (fysisk person) utses för att bistå EUIPO vid granskning av ansökningarna.

Marknadskontroll och tillsyn av produkter med geografiska beteckningar förutsätter likaså en myndighet som utses för uppgiften. Kostnader uppstår också vid förmedling av information och data till immaterialrättsmyndigheten från nationella register i enlighet med kraven på informations- och meddelandesystemet för domännamn. Enligt kommissionens konsekvensbedömning kostar en ny geografisk beteckning som är förenlig med *sui generis*-systemet 11 500 euro per år för de nationella myndigheterna.

De resursbehov som följer av förslaget täcks inom fastställda anslags- och årsverkesramar i planerna för de offentliga finanserna och statsbudgetarna. Beslut om eventuella tilläggsresurser tas på normalt sätt i processerna för planen för de offentliga finanserna och statsbudgeten.

Enligt förslaget väntas det inrättade systemet skapa 14 200–16 900 nya arbetstillfällen per år inom EU. Framförallt väntas arbetstillfällen skapas i avsidesbelägna landsbygdsområden. Förslaget har därmed en möjlig positiv effekt på sysselsättningen även i Finland.

En negativ konkurrens-effekt av förslaget bedöms osannolik. Det är fråga om en produkt tillverkad i begränsat antal inom ett smalt specialområde. En geografisk beteckning begränsar inte hur många företag som kan tillverka den skyddade produkten. Det finns också många produkter av samma typ på marknaden och därmed kan man anta att konkurrensen inte störs.

Konsekvenser för producenterna

Enligt kommissionens konsekvensbedömning bedöms skyddet gynna producenterna ifall producentgrupperna börjar tillverka hantverks- och industriprodukter som kan registreras med geografiska beteckningar. På Europainivå väntas främst små och medelstora företag registrera geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter, vilket innebär att det föreslagna skyddssystemet ökar förutsättningarna för dessa företag. I Finland har intresset för systemet hittills varit litet. Kommissionens konsekvensbedömning nämner ”Raumospetsar” som en möjlig produkt som skulle kunna gynnas av det föreslagna skyddet i förordningen.

Enligt kommissionen bedöms reformen bidra till ökningen av geografiska beteckningar även i medlemsstater som Finland där systemet har utnyttjats i liten omfattning. Kvalitetssystemen har hittills skyddat nästan 3 500 EU-beteckningar, varav endast 12 registrerats som finländska.

Lagstiftningsmässiga konsekvenser

Förordningen är direkt tillämplig i unionens medlemsstater. Finland har inget nationellt skyddssystem för geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter. Med förslaget inrättas således ett nytt immaterialrättsligt skyddssystem som i stor utsträckning samordnas med EU:s skyddssystem för geografiska beteckningar för viner, spritdrycker, livsmedel och jordbruksprodukter.

Ifall befintliga myndighetsorganisationer eller en ny myndighetsaktör åläggs registrerings-, kontroll-, rapporterings- eller informationsdelningsuppgifter ska dessa föreskrivas på lagnivå. Bestämmelser om agerande i strid med skyldigheterna i förordningen och om tillhörande sanktioner ska likaså finnas på lagnivå.

Förslaget kan också förutsätta enstaka lagstiftningsändringar i övrigt.

Miljökonsekvenser

Enligt kommissionens konsekvensbedömning har förslaget endast små miljökonsekvenser. De produkter förslaget omfattar tillverkas i begränsat antal och produkter med geografisk beteckning är mer hållbara än deras billigare motsvarigheter, som saknar geografisk beteckning. Det är också mer sannolikt att produkterna tillverkas i Europeiska unionen, där miljönormerna är striktare än i andra marknadsområden. Konsumenter av produkter med registrerade geografiska beteckningar är sannolikt mer miljömedvetna än medelkonsumenten, varför man kan anta att producenterna delar deras miljövärderingar.

6 Förslagets förhållande till grundlagen och till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

Egendomsskydd

Förslaget syftar till att förbättra de immateriella rättigheterna i unionen avseende hantverks- och industriprodukter kopplade till ett visst geografiskt område. Enligt kommissionen kan förslaget därför antas ha en positiv effekt på de immateriella rättigheter som avses i artikel 17.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

I vissa fall ska skyddet av geografiska beteckningar balanseras med varumärkesrättigheterna enligt de internationella skyldigheter som följer av Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen, framförallt för kända varumärken (artikel 39 i förslaget) och varumärken som har registrerats i god tro (artikel 42 i förslaget).

Förslaget kan även förutses ha en positiv effekt på rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan eftersom det kan förväntas att förslaget förbättrar möjligheterna för producenter av hantverks- och industriprodukter att skydda sina immateriella rättigheter i unionen, framförallt i gränsöverskridande sammanhang.

Skydd för personuppgifter

Vad gäller personuppgifter ska förslagets artikel om inrättande av ett informations- och meddelandesystem för domännamn (artikel 31) bedömas med stöd av 10 § i grundlagen om skydd av privatlivet och av personuppgifter samt artikel 7 och 8 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, som tryggar skydd av privatlivet samt var och ens rätt till skydd av personuppgifter. Om personuppgifter lämnas ut ska den allmänna dataskyddsförordningen och därmed förenliga dataskyddsprinciper (bl.a. behov av uppgifter, minimering och användningsändamål) beaktas som generell reglering.

7 Ålands behörighet

Enligt 27 § 10 och 15 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) hör förslaget till rikets lagstiftningsbehörighet.

8 Behandling av förslaget i Europeiska unionens institutioner och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Kommissionen lade fram förslaget den 13 april 2022. Förslaget behandlas i konkurrenskraftssektionen och den underliggande immaterialrättsarbetsgruppen.

Behandlingen av förslaget i rådets immaterialrättsarbetsgrupp började den 3 maj 2022. Förslaget har hittills behandlats vid sex arbetsgruppsmöten. Behandlingen av förslaget fortsätter i immaterialrättsarbetsgruppen den 8 september 2022.

En ny redigerad version av förslaget delades ut till medlemsstaternas företrädare den 28 juni 2022.

För närvarande saknas kännedom om andra medlemsstaters ståndpunkter.

9 Nationell behandling av förslaget

U-skrivelsen har beretts vid arbets- och näringsministeriet. Utkastet till U-skrivelse behandlades i konkurrenskraftssektionen (EU-8) 22–26 augusti 2022.

10 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet kan godta att EU skapar ett separat skyddssystem för hantverks- och industriprodukter. Statsrådet betonar att ett fungerande system för immateriella rättigheter är en central faktor med tanke på industrins innovation och konkurrenskraft. Statsrådet anser det därmed viktigt att den eventuella nya formen av skydd är konsekvent och kompatibel med det befintliga systemet för immateriella rättigheter och inte försvagar skyddet av befintliga immateriella rättigheter, framförallt varumärkesskyddet. Statsrådet anser det också ändamålsenligt att kommissionen strävar efter att göra skyddssystemet för geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter kompatibelt med det befintliga skyddssystemet för geografiska beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel, viner och spritdrycker.

Statsrådet stöder kommissionens mål att genom förslaget förbättra Europeiska unionens globala konkurrenskraft och effektiviteten på den inre marknaden. Ett effektivt fungerande system för immateriella rättigheter är en central facilitator av ekonomisk tillväxt samt grön och digital ekonomi. Statsrådet stöder alla åtgärder som främjar företags, särskilt små och medelstora företags, samt andra rättighetshavares möjligheter att dra nytta av en effektiv användning och tillsyn av immateriella rättigheter.

Statsrådet anser att kommissionens konsekvensbedömning visar att ett EU-omfattande skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter har en positiv effekt på EU:s konkurrenskraft samt ställning vid förhandlingar om internationell handel. Enligt statsrådets uppfattning ger förslaget och kommissionens konsekvensbedömning inte heller anledning att anta att kommissionens förslag obefogat skulle försvaga varumärkesrättigheterna eller på annat sätt negativt påverka varumärkessystemet eller dess utveckling eller andra immateriella rättigheter.

Statsrådet anser det viktigt att inrättandet av ett eventuellt nytt skyddssystem inte medför onödig administrativ börda för företag och enskilda medlemsstater och att systemet är tillräckligt enkelt och effektivt. Statsrådet stöder flexibiliteten för medlemsstater i fråga om registreringsförfarandet, kontrollen och tillsynen.

Enligt förslagets artikel 31 om inrättande av ett informations- och meddelandesystem för domännamn ska registreringsenheter för nationella toppdomäner som är etablerade i unionen förse EUIPO med den information och alla de data som de förfogar över och som krävs för att driva informations- och meddelandesystemet för domännamn. Denna artikel och den motsvarande artikeln 61, som ändrar varumärkesförordningen (EU) 2017/1001, är enligt statsrådets uppfattning svåra att genomföra tekniskt och artiklarnas konsekvenser för bl.a. skyddet av personuppgifter ska granskas noggrant under förhandlingarna.

Förslaget artikel 56, som föreskriver sanktioner för bristande efterlevnad av förordningens bestämmelser bör enligt statsrådets uppfattning förtydligas och det agerande som sanktionerna avser uttryckas exakt i stället för generalklausuler.

Statsrådet anser att de befogenheter som enligt förslaget delegeras till kommissionen i princip är tillräckligt exakta, proportionella, ändamålsenliga och motiverade.